

Fake news

Łukasz Kowalik

Nauczyciel języka angielskiego

Szczecin International School

Cały internet, zwłaszcza media społecznościowe, jest zalewany ogromną liczbą fałszywych informacji, sfałszowanych zdjęć i deep fejków. Tak było i pewnie jeszcze długo będzie, ponieważ rozwój technologii daje coraz więcej możliwości, z których chętnie korzystają również osoby z niekoniecznie czystymi intencjami.

Dlatego warto dać uczniom i uczniom narzędzia do rozróżniania tego, co prawdziwe, od tego, co jedynie udaje prawdę.

Nie zawsze łatwo jest odróżnić, które artykuły, konta czy zdjęcia są wiarygodne, a które fałszywe. Badanie przeprowadzone w 2018 roku przez Uniwersytet Stanforda wykazało, że studenci nie są zbyt dobrzy w odróżnianiu prawdziwych wiadomości od fałszywych dostępnych w internecie. Być może dzieje się tak, ponieważ nie zawsze jesteśmy w stanie patrzeć wystarczająco krytycznie na to, co czytamy, a może nie chce nam się tracić czasu na ocenę autentyczności danych materiałów lub szukanie ich uzasadnienia. W tej chwili najważniejszą rzeczą jest unikanie udziału w rozsiewaniu dezinformacji.

Poniżej **znajdziesz kilka porad, którymi warto się podzielić z wychowankami**. Łączy je następujący przekaz: **współcześnie, czytając jakikolwiek tekst, należy wykazywać się konstruktywną wątpliwością** – dlatego wiele z nich ma postać pytań.

1. Sprawdź źródło opisywanej historii: czy pochodzi od renomowanej organizacji, na przykład uczelni lub agencji informacyjnej? Jeśli nie rozpoznajesz źródła, spróbuj dowiedzieć się więcej na ten temat w innych miejscach.
2. Sprawdź, czy dana wiadomość pochodzi od organizacji, która ma własne interesy do ugrania.

3. Pamiętaj, że niektóre witryny będą używać adresów URL podobnych do adresów legalnych witryn, ale z niewielką różnicą (na przykład przestawiona litera w nazwie lub inna od oryginalnej domena, zamiast „.pl” – „.net”). Jest to powszechna technika oszustów.
4. Spróbuj porównać to, co czytasz, lub to, co oglądasz, z wiadomościami od renomowanych agencji.
5. Sprawdź ważność wszelkich dowodów przedstawionych w artykule, powołujących się na odnośniki, zobacz co i kto się za nimi kryje. Postaraj się sprawdzić, czy są one autentyczne.
6. Zastanów się, w jakim celu nadano tak sensacyjny nagłówek? Czy załączony artykuł pasuje do niego? Wiele osób ekscytuje się nagłówkami i udostępnia je bez czytania treści, nie mówiąc już o jej weryfikacji.
7. Czy dana historia jest dobrze napisana, również pod względem gramatycznym? Czy pisownia jest poprawna? Choć legalne źródła mogą czasami zawierać błędy ortograficzne lub gramatyczne, te wydają się być bardziej powszechne w fałszywych artykułach.
8. Sprawdź datę publikacji – wiele legalnych agencji prasowych publikuje fałszywe wiadomości dla zabawy w Prima Aprilis (1 kwietnia). Nawet jeśli nie jest to żart primaaprilisowy, data może czasami dać pewne wskazówki.
9. Zastanów się, czy fotografie są autentyczne i aktualne? Czy może są spreparowane?
10. Zastanów się, czy opowiadana historia to aby nie satyra, a może żart? Przeczytaj ją uważnie i sprawdź witrynę, z której ona pochodzi. Szukaj tekstów napisanych małym drukiem, być może tam będą przedstawione dodatkowe informacje mówiące o tym, że tekst jest żartem.
11. Użyj swojej wiedzy i intuicji. Zadaj sobie następujące pytanie: czy ta historia naprawdę brzmi wiarygodnie? Jeśli brzmi na naciąganą, to prawdopodobnie tak jest.
12. Zadaj sobie to bardzo ważne i kluczowe pytanie: czy chcesz uwierzyć w tę historię? Musisz być jeszcze ostrożniejszy/a, gdy chodzi o tematy bliskie twoim przekonaniom, aby przeciwdziałać stronniczości potwierdzenia.

Istnieje wiele stron, które sprawdzają wiarygodność informacji, między innymi [Demagog](#) oraz [Fact Check](#). Zachęcam do śledzenia ich na Twitterze. Poniżej znajdziesz pomysł na ćwiczenie.

Ćwiczenie

Prezentowane zdjęcie podobno zostało zrobione 24 lutego 2022 roku w Charkowie (Ukraina). Przedstawia ono żołnierzy umieszczających rosyjską flagę na budynku rządowym. Ma być ono dowodem na to, jak szybko rosyjscy żołnierze przejmują kolejne ukraińskie miasta.

Praca indywidualna:

Wyobraź sobie, że piszesz wypracowanie dotyczące sytuacji w Ukrainie. Czy to zdjęcie jest dowodem na sukcesy militarne Rosjan i nikły opór Ukraińców? Co podpowiada ci twoja intuicja? Jakich dodatkowych informacji potrzebujesz przed podjęciem decyzji o autentyczności tej wiadomości? Zrób listę wszystkich rzeczy, których chciałabyś/chciałbyś się dowiedzieć przed podjęciem ostatecznej decyzji.

Wspólna ocena:

Porównaj swoją listę z listą kolegi lub koleżanki z klasy. Przekażcie sobie nawzajem opinie na temat pytań, które zapisaliście. Jak możecie polepszyć swoje poszukiwania, aby mieć pewność, że informacje, których używacie do napisania tekstu, są wiarygodne?

Samoocena:

Wyszukaj w internecie informacji na temat rosyjskich żołnierzy w Charkowie. Czy twoja intuicja sprawdziła się? Co pomogło ci w podjęciu decyzji?

Tekst opublikowany za zgodą autora, oryginał znajduje się na [jego blogu](#).

Ten utwór jest dostępny na [licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).